

TÜRK
NÜMİSMATİK DERNEĞİ
YAYINLARI

THE TURKISH
NUMISMATIC SOCIETY
PUBLICATIONS

SEVGİ GÖNÜL

HATIRA SAYISI

Hazırlayanlar
HALÛK PERK - HÜSNÜ ÖZTÜRK

CANDAROĞULLARI BEYLİĞİ'NE AİT BAZI SİKKELER

Halûk Perk¹ – Hüsnü Öztürk²

Makalemizde yer alan sikkeler küçük bir buluntu olup, maalesef Sn.Celil Ender'in Candaroğulları Beyliği Paraları Kataloğu³ adlı faydalı çalışması yayınlandıktan sonra elimize geçmiştir. Dolayısıyla Sn. Ender'in kitabında yer alamamıştır. Candaroğulları Beyliği tarihinin erken dönemlerine bakıldığında hükümdarların cülus yıllarının ve saltanat sürelerinin pek net olmadığı görülecektir. Makalemize konu olan sikkeler Adil Bey ve Celaleddin Bayezid'a aittir. Adil Bey'in ölüm tarihi bilinmediğinden Celaleddin Bayezid'in ne zaman tahta geçtiği de net değildir. Sikkeler bu konuyla ilgili yeterli fikir vermese de en azından Sn. Ender'in katalogundaki sıralamanın düzeltilmesi gerektiğini göstermektedirler.

Aşağıda yer alan sikkelerden ilk 18 tanesi katalogda İLH-ANM-F/01 koduyla⁴ yayınlanmış olan tarihsiz ve darp yersiz sikke ile benzer kalıplarla darp edilmişlerdir. Celil Ender bu sikkenin 1.Süleyman Bey'in oğlu Emiri Ali Bey'in Gerede ve Bolu hakimi olduğu dönemde İlhanlılar adına kestirdiği düşüncesindedir. Ancak bu sikke katalogda kendinden önce benzeri kodlarla yer alan sikkelerden Sultanın unvanıyla ayırt edilebilmekte olup, "*es-Sultan el-Azam*" unvanı açıkça okunabilmekte ve bu unvanın Adil Bey tarafından sikkelerinde kullanıldığı bilinmektedir. Aşağıda yer alan Sinop'ta 751 tarihinde darp edilmiş sikkelere bakıldığında bunların Adil Bey'in dönemiyle örtüştüğü de görülecektir. 19 ve 20. sikkeler ise daha önce yayınlanmamış olup, arka yüzü itibariyle tamamen farklı bir tip görülmektedir.

21 no'lu sikke ise Sn. Ender'in katalogunda 06-CAN-J/01⁵ koduyla yayınlanan sikkenin bir benzeridir. Katalogda yer alan bir önceki 06-CAN-I/01 kodlu benzeri sikkeye bakıldığında darp yerinin Sinop olduğu görülecektir. Buluntu içinde yer alan sikkelerden darp yerli olanların Sinop olduğu göz önüne alındığında bu sikkenin de Sinop'da darp edildiğini düşünmek pek yanlış olmaz. Sikke Adil Bey'in sikkeleriyle birlikte bulunduğundan Celaleddin Bayezid'in saltanatının başlarına ait olduğu açıktır.

1 Halûk Perk, Türk Nümismatik Derneği Yönetim Kurul Üyesi Yayın Kurul Başkanı, Arkeolojik Eser Koleksiyoncular Derneği Başkanı, Bahçeşehir Üniversitesi Öğretim Görevlisi, hperk@mynet.com

2 Hüsnü Öztürk, Türk Nümismatik Derneği Yayın Kurul Üyesi, husnu.ozturk@gmail.com

3 Ender, Celil; Candaroğulları Beyliği Paraları Kataloğu, İstanbul, 2003

4 Ender, Celil; a.g.e., s.60

5 Ender, Celil; a.g.e., s.137

1. Gümüş (AR), Sinop, 751, 0.73 gr, 13.4/14.3 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.127

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede:
okunaksız

ortada:
*es-Sultan/
el-Azam hullide/
mülkehu/
Sinop*
çevrede:
sene/ ahad ve/ hamsin/ seb' a mie

2. Gümüş (AR), Sinop, 751, 0.71 gr, 12.5/13.5 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.126

1 no'lu sikke gibi, ancak ön ve arka yüz kalıpları biraz farklı.

3. Gümüş (AR), Sinop, 751, 0.76 gr, 13.5/14 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.128

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede:
.../ Ömer/ Ali/ ...

ortada:
*es-Sultan/
el-Azam hullide/
mülkehu/
Sinop*
çevrede:
sene/ ahad ve/ hamsin/ seb' a mie

4. Gümüş (AR), Sinop, 751, 0.74 gr, 13/13.5 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.129

3 no'lu sikke gibi, ancak ön ve arka yüz kalıpları biraz farklı.

5. Gümüş (AR), Sinop, 751, 0.71 gr, 13/14 mm.
Halûk Perk Kol.env.no. 560

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede:
*Osman/ Ömer/
Ebu Bekir/ Ali*

ortada:
*duribe/
es-Sultan/
el-Azam hullide/
Sinop*
çevrede:
sene/ ahad/ ve hamsin/ seb' a mie

6. Gümüş (AR), Sinop?, 751, 0.78 gr, 12 mm.
Halûk Perk Kol.env.no. 561

ortada:
La ilahe illa' l-lah!
Muhammedun!
Resulu' l-lah
çevrede:
Osman! Ömer!
Ebu Bekir! Ali

ortada:
duribe!
es-Sultan?!
el-Azam hullide?!
Sinop?
çevrede:
sene! ahad! ...

Ön yüz 5 no'lu sikkenin benzeri, arka yüz kalıbı ise oldukça okunaksız hazırlanmış.

7. Gümüş (AR), Sinop, tarih? , 0.63 gr, 13.5/14.4 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.132

ortada:
La ilahe illa' l-lah!
Muhammedun!
Resulu' l-lah
çevrede:
okunaksız

ortada:
es-Sultan!
el-Azam hullide!
mülkehu/Sino(p)
çevrede:
duribe! Sinop! ...

8. Gümüş (AR), Sinop, tarih?, 0.67 gr, 12.8/14.4 mm.

Halûk Perk Kol.env.no.131

ortada:

*La ilahe illa'l-lah/
Muhammedun/
Resulu'l-lah*

çevrede: *Ebu Bekir/ Ömer/ ...*

ortada:

*es-Sultan/
el-Azam hullide/
mülkehu/*

çevrede: *duribel/ Sinop/ ...*

9. Gümüş (AR), darp yeri yok, tarih?, 0.69 gr, 12/14 mm.

Halûk Perk Kol.env.no. 562

ortada:

*La ilahe illa'l-lah/
Muhammedun/
Resulu'l-lah*

çevrede: *okunaksız*

ortada:

*es-Sultan/el-Azam hullide/
mülkehu/“mührü Süleyman”*

çevrede: *.../ seb'a mie*

10. Gümüş (AR), Sinop?, 7xx, 0.73 gr, 12.4/13.4 mm.

Halûk Perk Kol.env.no.133

9 no'lu sikke gibi, ön yüz kalıbı biraz farklı.

11. Gümüş (AR), darp yeri yok, 751, 0.74 gr, 12.6/13.8 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.130

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede:
okunaksız

ortada:
*es-Sultan/
el-Azam hullide/
mülkehu/
çevrede:
sene/ ihda ve/ hamsin/ seb'a mie*

12. Gümüş (AR), darp yeri yok, 750?, 0.72 gr, 12.2/13 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.135

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede:
okunaksız

ortada:
*es-Sultan el-Azam/
halleda' l-lahu mülkehu*
çevrede:
sene/ hamsin?! ...

13. Gümüş (AR), darp yeri yok, 7xx, 0.74 gr, 11.7/12 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.138

ortada:
*La ilahe illa'l-lah/
Muhammedun/
Resulu'l-lah*
çevrede: *Ömer/ Osman/ ...*

ortada:
*es-Sultan/
el-Azam halleda'l-lahu*
çevrede: *.../ .../ .../ seb'a mie*

14. Gümüş (AR), darp yeri yok, 750?, 0.73 gr, 11.8/12.1 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.136

ortada:
*La ilahe illa'l-lah/
Muhammedun/
Resulu'l-lah*
çevrede: *Osman?/ Ali?/ ...*

ortada:
*es-Sultan/
el-Azam halleda'l-lahu*
çevrede: *sene/ hamsin?/ ...*

15. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.75 gr, 12.1/13 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.137

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun / Resulu' l-lah*
çevrede: *okunaksız*

ortada:
*es-Sultan el-Azam/
halleda' l-lahu/ mülkehu/*
çevrede: *okunaksız*

16. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.72 gr, 12.1/12.8 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.134

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede:
okunaksız

ortada:
*es-Sultan el-Azam/
halleda' l-lahu/
mülkehu/
çevrede:
okunaksız*

17. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.74 gr, 12/13 mm.
Halûk Perk Kol.env.no. 563

16 no'lu sikke gibi, ancak ön ve arka yüz kalıpları biraz farklı.

18. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.69 gr, 12.6/13.5 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.125

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede:
okunaksız

ortada:
*es-Sultan el-Azam/
halleda' l-lahu mülkehu*
çevrede:
okunaksız

19. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.70 gr, 12.4/13.5 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.124

ortada:
*La ilahe illa' l-lah/
Muhammedun/
Resulu' l-lah*
çevrede:
okunaksız

ortada:
*es-Sultan el-Azam/
halleda' l-lahu? mülkehu*
çevrede:
okunaksız

20. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.69 gr, 12/13 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.564

19 no'lu sikke gibi, ön yüz kalıbı biraz farklı.

21. Gümüş (AR), darp yeri ve tarih yok, 0.84 gr, 9.6/11.2 mm.
Halûk Perk Kol.env.no.139

ortada:
La ilahe illa'l-lah!
Muhammedun!
Resulu'l-lah
çevrede: okunaksız

ortada:
emir Celali
azze nasruhu